

Prasečí chřipka – nová potencionální infekční hrozba

Všichni jsme smířeni s tím, že délka našeho života je limitovaná. Předpokládáme, že odejdeme z tohoto světa s největší pravděpodobností kvůli nevládnutelným kardiovaskulárním chorobám či zhoubným nádorům. Nepočítáme s myšlenkou, že by příčinou naší smrti mohla být infekční nemoc. Je to v důsledku převládajícího názoru, že infekční choroby jsou akutní onemocnění léčitelná antibiotiky nebo virostatiky, kterým se dá většinou předcházet vakcinací a hygienickými opatřeními. Přesto infekční choroby představují i začátkem 21. století závažný zdravotnický, sociální a ekonomický problém.

Koncem dubna tohoto roku udeřil nový a neočekávaný nepřítel člověka. Jedná se o virus chřipky A H1N1, který velmi často napadá prasata v mnoha zemích světa, proto se zatím lidská onemocnění způsobená tímto virem označují jako prasečí chřipka. Virus byl poprvé izolován u prasat již v roce 1930 a dosavadní přenos infekce na člověka byl jen sporadický, a to především u lidí, kteří byli v přímém a těsném kontaktu s prasaty. Nejznámější případy humánních onemocnění způsobených tímto virem byly popsány v roce 1976 mezi vojáky ve Fort Dix v americkém státě New Jersey (nejméně čtyři onemocnění, z nich jedno úmrtí) a v roce 1988 (úmrtí dosud zdravé ženy na zápal plic způsobeným tímto virem). Americké Centrum pro kontrolu nemocí a jejich prevenci (CDC) dostávalo zhruba jednou za rok až za dva roky hlášení o sporadických lidských onemocněních, ale v období mezi prosincem 2005 a únorem 2009 to bylo 12 případů nákazy prasečí chřipkou u lidí, což mohlo signalizovat nebezpečí blížící se epidemie.

Začátek epidemického výskytu prasečí chřipky mezi lidmi je datován zhruba od poloviny dubna 2009. Podle současných poznatků je velmi pravděpodobně primární ohnisko infekce v Mexiku, odkud je hlášen největší počet infikovaných osob. Naprostá většina nemocných v jiných zemích světa (zejména v USA) pobývala v inkubační době onemocnění, která může být až 10 dní, v Mexiku. Předpokládá se, že by první obětí mohla být 39letá Mexičanka, která byla hospitalizována pro chřipku od 9. dubna a zemřela 13. dubna 2009 na atypický zánět plic.

Zatím není známo, jakým způsobem získal prasečí virus A H1N1, který dosud způsoboval u lidí jen sporadické infekce, potenciál k vyvolání humánní epidemie. Jasně je, že jde o zcela jiný virus než lidský H1N1, který se neblaze proslavil jako původce epidemie tzv. španělské chřipky v letech 1918–1919, jež si vyžádala 25–50 milionů, podle jiných odhadů až 100 milionů obětí. Nový virus obsahuje geny původu prasečího, ptačího i lidského, a to v dosud nepopsané kombinaci. Příznaky onemocnění jsou totožné s projevy běžné sezónní chřipky. Zatím není jasné, proč onemocnění v Mexiku je spojeno s mnohem vyšší mortalitou, než je tomu v USA. Příčinou úmrtí byl v naprosté většině případů primární virový zánět plic, podobně jako při pandemii španělské chřipky. V současnosti vyráběné vakcíny proto sezónní chřipce neposkytují ochranu před infekcí virem prasečí chřipky. Byla zjištěna citlivost nového viru na antivirotika oseltamivir a zanamivir.

V současnosti nelze říci, zda stojíme na prahu nové chřipkové pandemie, která si vyžádá tisíce či miliony obětí, nebo dostaneme toto onemocnění rychle pod kontrolu, jak se to podařilo v nedávné době s onemocněním SARS, antraxem nebo pravděpodobně pouze přechodně s ptačí chřipkou. Včasné objevení potencionálního nebezpečí dává velkou naději na úspěšné řešení tohoto problému.

Petr Husa

prof. MUDr. Petr Husa, CSc.

Klinika infekčních chorob LF MU a FN

Jihlavská 20, 625 00 Brno

phusa@med.muni.cz
